

ЩЕ ДОЙДЕ ЛИ ПРАЖКАТА ПРОЛЕТ В МАКЕДОНИЯ?

Смятам, че повечето от вас, които ще прочетат следните редове, са хора, които одричат тиранията, комунизма, фашизма и всички съвременни производи произлезли от тях. Във тая връзка темата комунизъм-фашизъм е неопходима за македонското общество, защото ще повдигне завесата и се надявам, че ще постави началото на така неопходимия дебат за жертвите на тоталитаризма. Много хора пробваха да ни убедят, че всичко е икономика, че няма смисъл от идеологии и няма смисъл да ровичкаме в миналото. Идеите вече не са важни? Философиите, които са послужили за основа на репресивните системи на комунизма и фашизма не са вече интересни? За някои може и да е така. Но ако истината за идеите, принципите и моралните последици од тоталитарните режими станат неинтересни, а интересот към тях бъде осъден като нездрав, тогава - тешко на тоя народ! Много млади хора, родени след 1991 година, днес страдат од дълбока криза на идентитета. Те нямат самочувствието че са родени в едно свободно и справедливо общество и народ, който има достоинство, основано на нещо повече од героично минало. Те търсят да намерят подкрепа на някоя морална основа в едно общество, което все още не е убедено, че пътят към личният успех е честност и трудолюбие, в условия на гарантирани права и свободи. Както и на вярата, частната собственост и инициатива. Общество, в което се купуват гласове, места в парламента, дипломи и шофьорски книжки, в което семейството е в криза! Точно когато започнах да се съмнявам, че са останали много малко хора, които свободно мислят, които са запазили чувствителността към поляризацията на нашата история - дойде декларацията од 03.06.2008 год. од Прага.

Тя е апел за това да не забравяме фактите од историята, колко са реални моралните категории като съвест, достоинство и справедливост. Да помислим за това, какво учат младите од учебниците по история. Дали ще се намери някой в сърбо-комунистическа БЮРМ да го чуе призива од Прага. Или ще насилим индивидуалната и колективна съвест да забравим миналото, с което ще произнесем ПРИСЪДАТА, точно както пише в този исторически документ.

Васил Карастоянов

ДЕКЛАРАЦИЯ

Загрижени за достойното и демократичното бъдеще на нашия европейски дом, като имаме предвид,

- че общества, които забравят миналото, нямат бъдеще,
- че Европа ще се обедини едва когато успее да обедини отново своята история, признае като общо наследство од комунизма и нацизма, и предизвика откровен и задълбочен дебат за всички тоталитарни престъпления през миналия век,
- че комунистическата идеология носи пряка отговорност за престъпления срещу човечеството,

- че гузната съвест, произтичаща от комунистическото минало, е тежко бреме за бъдещето на Европа и за нашите деца,
- че различните оценки на комунистическото минало все още могат да разделят Европа на "Западна" и "Източна",
- че европейската интеграция беше пряк отговор на войните и насилието, предизвикани от тоталитарните системи на континента,
- че знанието за престъпленията срещу човечеството, извършени от комунистическите режими на континента, трябва да породи у всички европейци същите чувства, каквито пораждат престъпленията на нацистките режими,
- че има големи сходства между нацизма и комунизма от гледна точка на тяхната отблъскваща и ужасяваща същност и техните престъпления срещу човечеството,
- че престъпленията на комунизма все още не са получили достатъчно ясна оценка и присъда от юридическа, морална и политическа, както и историческа гледна точка,
- че престъпленията бяха оправдавани в името на теорията за класовата борба и принципа на диктатурата на "пролетариата", използвайки терора като метод за запазване на диктатурата,
- че комунистическата идеология е използвана като инструмент в ръцете на строители на империи в Европа и Азия за постигане на техните експанзионистични цели,
- че все още много от извършителите на престъпления в името на комунизма не са изправени пред съд и техните жертви не са обезщетени,
- че предоставянето на пълна и обективна информация за тоталитарното комунистическо минало, което води до по-добро разбиране и дискусия, е необходимо условие за истинска интеграция на всички европейски нации в бъдеще,
- че окончателното помиряване на всички европейски народи не е възможно без концентрирано и задълбочено усилие да се установи истината и да се възвърне паметта,
- че темата за комунистическото минало на Европа трябва да бъде третирана задълбочено както от академичната общност, така и от широката общественост, а бъдещите поколения трябва да разполагат с лесен достъп до информация за комунизма,
- че само няколко тоталитарни комунистически режими все още оцеляват в различни части на света, но въпреки това те контролират около една пета от световното население и чрез запазването на властта си извършват престъпления и вредят на благосъстоянието на своите народи,
- че много държави, въпреки че комунистическите партии не са на власт там, не са се разграничили публично от престъпленията на комунистическите режими, нито са ги осъдили,
- че Прага е един от градовете, преживял управлението както на нацистите, така и на комунистите,
- вярвайки, че милионите жертви на комунизма и техните семейства имат правото да получат справедливост, съчувствие, разбиране и признание за своите страдания по същия начин, както жертвите на нацизма бяха морално и политически признати,

ние, участниците в Пражката конференция "Европейската съвест и комунизмът", обръщайки внимание на

- Резолюцията на Европейския парламент по повод 60-ата годишнина от края на Втората световна война в Европа на 8 май 1945 г., от 12 май 2005 г.,
- Резолюция 1481 на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа от 26 януари 2006 г.,
- Резолюцията на XVI-ия Конгрес на Европейската народна партия от 5 февруари 2004 г., призоваваща към създаване на независим експертен орган за събиране и оценяване на информация, свързана с нарушаването на човешките права по време на тоталитарния комунизъм, и настояваща за учредяване на музей в памет на жертвите на комунизма,
- резолюциите относно престъпленията на комунизма, приети от някои национални парламенти,
- опита на Комисията за установяване на истината и помирение в ЮАР,
- опита на институтите за национална памет и паметниците в Полша, Германия, Словакия, Чешката република, САЩ и музеите на окупацията в Литва, Латвия и Естония,
- настоящото и следващото председателства на ЕС и на Съвета на Европа
- факта, че 2009 г. е 20-тата годишнина от рухването на комунизма в Източна и Централна Европа, както и от клането на площад "Тиенанмън" в Пекин,

призоваваме към:

1. постигане на общоевропейско разбиране, че както нацистките, така и комунистическите тоталитарни режими - всеки от които трябва да бъде съден според собствените му ужасни заслуги - са разрушителни в своите политики на системно прилагане на крайни форми на терор, потъпкване на всички граждански и човешки свободи, започване на агресивни войни, и като неразделна част от идеологиите им - изстребване и депортиране на цели нации и общностни групи; и като такива те трябва да бъдат смятани за най-големите злини на XX век,
2. признаване, че много престъпления, извършени в името на комунизма, трябва да бъдат определени като престъпления срещу човечеството, служейки като предупреждение за бъдещите поколения, по същия начин, по който нацистките престъпления са оценени от Нюрнбергския трибунал,
3. формулиране на общ подход към престъпленията на тоталитарните режими, сред които и на комунистическите режими, и създаване на ясна представа в цяла Европа за комунистическите престъпления, за да се

- изгради недвусмислено общо отношение към престъпленията на комунистическите режими,
4. приемане на закони, които ще дадат възможност на съдилищата да съдят и осъждат извършителите на комунистически престъпления и да обезщетяват жертвите на комунизма,
 5. гарантиране на принципа на равнопоставено третиране и недискриминиране на жертвите на всички тоталитарни режими,
 6. натиск от страна на европейската и международната общност за ефективно осъждане на комунистическите престъпления в миналото и за ефективна борба срещу продължаващите комунистически престъпления,
 7. признаване на комунизма за съществена и ужасяваща част от общата история на Европа,
 8. поемане на паневропейска отговорност за престъпленията, извършени от комунизма,
 9. обявяване на 23 август - деня на подписването на пакта между Хитлер и Сталин, познат като Пакта Молотов-Рибентроп, за ден в памет на жертвите на нацистките и на комунистическите тоталитарни режими, така както Европа отбелязва 27 януари като ден в памет на жертвите на Холокоста,
 10. отговорно отношение на националните парламенти към признаването на комунистическите престъпления за престъпления срещу човечеството, водещо до съответното законодателство и до парламентарен контрол върху изпълнението на това законодателство,
 11. реален публичен дебат за комерсиалната и политическата злоупотреба с комунистическите символи,
 12. продължаване на изслушванията на Европейската комисия, свързани с жертвите на тоталитарни режими, с оглед на съставянето на комюнике на комисията,
 13. учредяване в европейските държави, които са били управлявани от тоталитарни комунистически режими, на комисии, съставени от независими експерти, със задачата да събират и оценяват информация за нарушаването на човешките права по време на тоталитарното комунистическо управление на национално ниво, осъществявайки тясно сътрудничество с експертна комисия на Съвета на Европа;
 14. приемане на ясна международна правна рамка за свободен и неограничен достъп до архивите, съдържащи информация за престъпленията на комунизма,
 15. основаване на Институт на европейската памет и съвест, който ще бъде едновременно А) европейски изследователски институт за изучаване на тоталитаризма, разработващ научни и образователни проекти и предоставящ помощ на мрежата от национални изследователски институти, специализирани в областта на тоталитарния опит, и Б) паневропейски музей/мемориал на жертвите на всички тоталитарни режими, имащ за цел да почете паметта на жертвите на тези режими и да създаде ясна представа за престъпленията, извършени от тях,
 16. организиране на международна конференция за престъпленията, извършени от тоталитарните комунистически режими, с участието на представители на правителства, парламенти, академичната общност,

- експерти и неправителствени организации, като резултатите от дискусиите бъдат огласени в целия свят,
17. преразглеждане и коригиране на учебниците по европейска история, така че децата да могат да научат и да са предупредени за комунизма и неговите престъпления по същия начин, по който са научени да осъждат нацистките престъпления
 18. общоевропейски масов и задълбочен дебат за историята на комунизма и наследството от него,
 19. съвместно отбелязване през следващата година на 20-тата годишнина от падането на Берлинската стена и от масовото клане на площад "Тиенанмън",

ние, участниците в Пражката конференция "Европейската съвест и комунизмът", се обръщаме към всички хора в Европа, към всички европейски политически институции, включително националните правителства, парламенти, Европейския парламент, Европейската комисия, Съвета на Европа и други свързани международни органи, и ги призоваваме да подкрепят идеите и призивите, представени в тази Пражка декларация, и да ги осъществят чрез практически стъпки и политики.

Вацлав Хавел, бивш дисидент и Президент на Чехословакия / Чешката република

Йоахим Гаук, бивш федерален комисар за архивите на ЩАЗИ, Германия

Лий Едуардс, Председател, Фондация „В памет на жертвите на комунизма“, САЩ

Горан Линдблад, Вицепрезидент на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, Член на Парламента, Швеция

Витаутас Ландсбергис, Член на Европейския парламент, бивш дисидент и Президент на Литва

Яна Хибашкова, Член на Европейския парламент, Чешка република

Кристофър Бийзли, Член на Европейския парламент, Великобритания

Туне Келам, Член на Европейския парламент, бивш дисидент, Естония

Юри Лишка, Сенатор, Вицепрезидент на Сената, Парламент на Чешката република

Мартин Мейстрик, Сенатор, Парламент на Чешката република

Яромир Штетина, Сенатор, Парламент на Чешката република

Емануелис Зингерис, Член на Парламента, Литва, Председател, Международна комисия за оценка на престъпленията на нацисткия и съветския окупационни режими в Литва

Цетен Самдуп Чхоекяпа, Представител на Негово Светейшество Далай Лама, Женева, Тибет

Ивонка Сурвила, Президент на Беларус в изгнание, Канада

Зянон Пазняк, Председател на партия Беларуски народен фронт, Председател на беларуската Консервативна християнска партия, САЩ

Ружена Красна, бивш политически затворник, политик, Чешка република

Юри Странски, бивш политически затворник, писател, бивш председател на ПЕН клуба, Чешка република

Вацлав Вашко, бивш политически затворник, дипломат, католически активист, Чешка република

Александър Подрабинек, бивш дисидент и политически затворник, журналист, Русия

Павел Зачек, Директор, Институт за изучаване на тоталитарните режими, Чешка република

Мирослав Лехки, Заместник директор, Институт за изучаване на тоталитарните режими, Чешка република

Лукаш Камински, Заместник директор, Институт за национална памет, Полша

Михаел Кибенер, професор по история, университет „Йохан Гутенберг“, Майнц, Германия

Едуард Стехлик, историк, Заместник директор, Институт по военна история, Чешка република

Карел Страка, историк, Институт по военна история, Чешка република

Ян Урбан, журналист, Чешка република

Ярослав Хутка, бивш дисидент, автор на песни, Чешка република

Лукаш Пахта, политолог и писател, Чешка република

